

Kozák Mónika

Tűzoltói énkép-manifesztáció verseny szituáció kapcsán

2009. október 6-án Szolnokon rendezték meg a VII. Országos Tűzoltó Szakmai vetélkedő országrészi selejtezőjét. Ebben a versenyhelyzetben vizsgálták a tűzoltók énképét. A hivatásos önkormányzati tűzoltóságok csapattagjai közül a gyakorlati versenyszámban résztvevő első két beavatkozó töltött ki jelölőlapot. A vizsgálat eredményeit adjuk közre.

Minék látjuk?

Babits Mihály találóan így fogalmaz a Halálfiain című művében: **„Mindenki annyi, amennyinek látják, s tükörénjeink éppúgy fájnak, mint a valóság.”**

Ezt a pszichológia nyelvére lefordítva megkapjuk az úgynevezett objektív énkép és az úgynevezett szubjektív énkép fogalmát. Ez utóbbi takarja a saját magunkról kialakított képet, míg az objektív énkép a környezet visszajelzéseiből kialakított énképünk. Minél közelebb áll egymáshoz az objektív és a szubjektív énkép, annál realisabb az énkép, s annál jobban segíti a hatékony viselkedést.

2009. október 6-án került megrendezésre Szolnokon a VII. Országos Tűzoltó Szakmai vetélkedő országrészi selejtezője, mely lehetőséget biztosított arra, hogy a tűzoltók énképét megvizsgáljuk versenyhelyzetben.

A hivatásos önkormányzati tűzoltóságok csapat gyakorlati versenyszámban résztvevő első két beavatkozója töltött ki jelölőlapot.

A versenyszituáció

A csapatverseny szituációja a következő volt:

- Emeletes épületben gázrobbanás történt és ennek következtében tűz keletkezett. Az épületben többen megsérültek, és közvetlen életveszélybe kerültek. Az egyik lakásban szabálytalanul Pb. palackokat tároltak, melyeket a tűz veszélyeztetett. A robbanás következtében a lépcsőházban a lépcső leszakadt és a bejárati ajtó roncsolódott, beszorult.

A konténerekből kialakított többszintes versenypályán a sérülteket fabábuk helyettesítették, melyeket sötétben és füstben kellett megtalálni majd biztonságosan kihozni az „épületből”.

A vizsgálati személyek a csapatversenyszám előtt és közvetlen utána töltötték ki a 21 tulajdonságpárt tartalmazó jelölőlapot. Egyrészt **önmagukra vonatkozóan, mely a szubjektív énkép mérését szolgálta, másrészt a csapattársra vonatkozóan, ami a csapattárs objektív énképét hivatott körvonalazni.**

A vizsgálatnak további céljaként szerepelt annak mérése, hogy **a versenyszituáció előtti és utáni pszichés állapot befolyásolja-e az önértékelést és/vagy a társ értékelését.**

A tulajdonságpárok 7 fokú skála két végpontját jelölik, melynek függvényében a csatolt táblázat értékeiből képet kaphatunk a vizsgált tűzoltók énképéről.

Magas önértékelés

A számadatokat mérlegelve megállapítható, hogy a vizsgált tűzoltók önértékelése magas. Az önjellemzés során alig mutatkozott különbség az egyéni pontozások terén, tehát igen hasonlóan értékelték önmagukat.

A versenyszituáció, mint stressz indukáló helyzet nem igazán gyakorolt befolyást a szubjektív énképre, ami az önértékelés stabilitását jelzi.

- Az 1. vizsgálati személyek esetében legnagyobb különbség a csapatversenyszám előtti és utáni értékek között az „uralkodó, domináns – alárendelődő” és a „befelé forduló – kifelé forduló” tulajdonságpároknál volt, de egyik esetben sem érte el az 1 egész fokozat szerinti differenciát.
- A 2. vizsgálati személyeknél legnagyobb eltérés a „befelé forduló – kifelé forduló” tulajdonságpárnál fordult elő, ahol viszont kereken 1. egész fokozatváltozás volt a „befelé forduló” tulajdonság irányába, de még így is a „kifelé forduló” jellemvonás a mérvadó.

Amennyiben nem teszünk különbséget a vizsgálati személyek között, látható, hogy a „legnagyobb mértékű” változás a „harcos-beletörődő” tulajdonságpárnál mutatkozott, ami még a fél fokozatot sem éri el, tehát nem szignifikáns.

A csapattárstól kapott értékelés nem más, mint a környezetből származó információ arról, hogyan látnak bennünket mások, hogyan ítélik meg amit látnak.

- Az 1. vizsgálati személyeknél legnagyobb különbség (1,16) versenyszám előtt az önértékelés és a kapott értékelés vonatkozásában a „barátságos-barátságtalan” és az „uralkodó, domináns -alárendelődő” tulajdonságpároknál, míg a versenyszám után a „szeretetre méltó – utálatos”, valamint a „harcos-beletörődő” jellemzéseknél mutatkozott, de így is csupán 1 fokozatbeli eltérés.

Azonos a szubjektív és az objektív énkép az „érzékeny-érzéketlen” tulajdonságbeli szeletben, mind a verseny előtt, mind utána. Ez utóbbi esetben továbbá még a „vonzó-taszító” tulajdonságpár értékelése is azonos.

- A 2. vizsgálati személyeknél versenyszám végrehajtása előtt legnagyobb eltérés (1,33) az önjellemzést és a társtól kapott jellemzést összevetve az „aktív-passzív” és a „befelé forduló-kifelé forduló” tulajdonságoknál fordult elő.
- A versenyszám után legnagyobb, kereken 1 fokozat szerinti különbség a „jóindulatú-rosszindulatú” és a „befelé forduló-kifelé forduló” tulajdonságpároknál volt.
- A legkisebb eltérést (0,16) versenyszám előtt pont a verseny utáni legnagyobb különbséget mutató „jóindulatú-rosszindulatú” jellemzésben találtuk. A versenyszám után viszont a „tájékozott-tájékozatlan”, továbbá a „magabiztos-bizonytalan” tulajdonságpárnál azonos értékelést kaptunk.

Valamennyi vizsgálati személy adatait nézve versenyszám előtt legnagyobb eltérés az önértékelést és a társtól kapott értékelést összehasonlítva a „vidám-szomorú”, míg a versenyszám után a „jóindulatú-rosszindulatú”, valamint a „harcos-beletörődő” dimenziókban adódtak, de egyik esetben sincs még egy fokozatbeli különbség sem.

A szubjektív és az objektív értékelés versenyszám előtt a „jóindulatú-rosszindulatú”, versenyszám után a „bizalomteli-gyanakvó” tulajdonság pároknál áll legközelebb egymáshoz, csupán 0,08 értékű differenciát mutat.

Summázva az eredményeket elmondható, hogy azok a tűzoltók, akik kitöltötték a lapokat magas önértékeléssel rendelkeznek, mely stabil és reális, legalábbis a szolgálati csoportbeli társtól kapott értékelés függvényében.

Mindenesetre megemlítendő, hogy ezen pozitív értékekhez valószínű, hogy a tűzoltói pálya magas presztízse is hozzájárult.

**Kozák Mónika tű alezredes okl. pszichológus,
JNSZ MKI koordinációs és személyzeti osztályvezető**

A: önértékelés
B: másiktól kapott értékelés

Tulajdonságpárok	ÁTLAGÉRTÉKEK											
	1. Vizsgálati személyek adatai				2. Vizsgálati személyek adatai				Összes vizsgált személy adatai			
	versenyszám előtt		versenyszám után		versenyszám előtt		versenyszám után		versenyszám előtt		versenyszám után	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Aktív (1) - Passzív (7)	1.33	1.33	1.83	1.5	1.83	1.08	1.33	2	1.58	1.75	1.58	1.75
Őszinte (1) - Őszintétlen (7)	1.66	1.33	1.66	1.33	1.16	2.33	1.16	1.83	1.41	1.58	1.41	1.58
Szeretetre méltó (1) - Utálatos(7)	2.33	2.16	2.5	1.5	2.33	2	2.33	2.66	2.33	2.08	2.41	2.33
Barátságos (1) - Barátságatlan (7)	2.5	1.66	2	1.5	1.83	1.83	2.33	2.5	2.16	1.75	2.16	2
Jóindulatú (1) - Rosszindulatú (7)	1.66	1.66	2	2.16	1.5	1.66	1.33	2.33	1.58	1.66	1.66	2.25
Tájékozott (1) - Tájékozatlan (7)	1.83	1.16	2.33	1.66	1.83	2.66	2.83	1.83	1.83	1.91	2.08	1.75
Udvarias (1) - Udvariatlan (7)	1.5	1.83	2	1.33	1.5	1.66	1.83	2.33	1.5	1.75	1.91	1.83
Kedves (1) - Morózus (7)	2.66	2	2.33	2.16	2	2.66	2.5	2.83	2.33	2.33	2.41	2.66
Magabiztos (1) - Bizonytalan (7)	1.66	1.16	1.66	1.33	1.83	2.5	1.66	1.66	1.75	1.83	1.66	1.5
Szórakoztató (1) - Unalmas (7)	2.33	2	2.33	2.33	1.83	2.5	2.16	2.66	2.08	2.25	2.25	2.5
Vonzó (1) - Taszító (7)	3.16	2.5	2.83	2.83	2.16	3.5	2.5	3.33	2.66	3	2.66	3.08
Érzékeny (1) - Érzéketlen (7)	3	3	3	3	2.83	3	2.83	2.83	2.91	3	2.91	2.91
Tapintatos (1) - Tapintatlan (7)	3.16	2.83	2.66	2.16	2.66	3.33	2.83	3.16	2.91	3.08	2.75	2.66
Uralkodó, domináns (1) - Alárendelő (7)	2.66	1.5	1.83	2.5	2.33	2.83	2.5	2	2.5	2.16	2.16	2.25
Merész (1) - Félnk (7)	1.83	1.83	1.66	1.83	1.66	2.5	1.66	2	1.75	2.16	1.66	1.91
Önállótlán (1) - Önálló (7)	6.16	6.83	6.33	5.83	6.33	6	6.66	6.5	6.25	6.41	6.5	6.16
Vidám (1) - Szomorú (7)	1.66	2	1.83	1.83	1.33	2.5	1.83	2.5	1.5	2.25	1.83	2.16
Bizalomteli (1) - Gyanakvó (7)	2.16	1.66	2.5	2	1.66	3.33	1.5	2.16	1.91	2.5	2	2.08
Nyugalmatlan, nyugis (1) - Fáradozó, Nyüzsgő (7)	3.33	3.66	3	2.66	3	3.16	3.33	3.33	3.16	3.41	3.16	3
Befelé forduló (1) - Kifelé forduló (7)	5.33	6.33	6.16	5.83	6.16	4.83	5.16	6.16	5.75	5.58	5.66	6
Harcos (1) - Beletörődő (7)	2.16	1.33	2.5	1.5	1.5	2.66	2	1.83	1.83	2	2.25	1.66